

กระบวนการทางปัญญา(ศ.นพ.ประเวศ วะสี)

จากคอลัมน์เส้นทางปฏิรูปการศึกษา เสนอโดย สนง.คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตีพิมพ์ใน
มติชน ฉบับวันจันทร์ที่ 24 พ.ค.42 หน้า 10

เพื่อค้นพบทางแห่งปัญญา..ศ.นพ.ประเวศ วะสี แนะนำให้เราฝึกฝนอยู่ 10 ข้อ

1.ฝึกสังเกต..สังเกตในสิ่งที่เราเห็น หรือสิ่งแวดล้อม..การสังเกตจะทำให้เกิดปัญญามาก
โลกทรรศน์และวิธีคิด.. สติ.. สมาธิ..จะเข้าไปมีผลต่อการสังเกตและสิ่งที่สังเกต

2.ฝึกบันทึก..เมื่อสังเกตอะไรแล้วควรฝึกบันทึก..โดยจะวาดรูปหรือบันทึกข้อความ..ถ่ายภาพ..
ถ่ายวิดีโอ..การบันทึกเป็นการพัฒนาปัญญา..

3.ฝึกการนำเสนอ..ต่อที่ประชุมกลุ่ม..เมื่อมีการทำงานกลุ่ม เราไปเรียนรู้อะไรมา บันทึกอะไรมา
จะนำเสนอให้เพื่อนๆรู้เรื่องได้อย่างไร...ก็ต้องฝึกการนำเสนอ การนำเสนอได้ดีจึงเป็นการ
พัฒนาปัญญา ทั้งของผู้นำเสนอและของกลุ่ม

4.ฝึกการฟัง..ถ้ารู้จักฟังคนอื่น จะทำให้ฉลาดขึ้น..คนโบราณเรียกว่าเป็น"พหูสูตร" บางคนไม่ได้ยินคนอื่นพูด เพราะหมกมุ่นอยู่ในความคิดของตัวเอง..ฉันทะ..สติ..สมาธิ..จะช่วยให้ฟังได้ดีขึ้น..

5.ฝึกปุจฉา-วิสัชนา..ฝึกถาม-ตอบ..เป็นการฝึกการใช้เหตุผล..วิเคราะห์..สังเคราะห์..ทำให้เกิดความแจ่มแจ้งในเรื่องนั้นๆ..

6.ฝึกตั้งสมมุติฐานและตั้งคำถาม..เมื่อเรียนรู้อะไรไปแล้ว เราต้องสามารถตั้งคำถามได้ว่า สิ่งนั้นคืออะไร..เกิดจากอะไร..อะไรมีประโยชน์..ทำอย่างไรจะสำเร็จประโยชน์..และช่วยกันคิดคำถามที่มีคุณค่า มีความสำคัญ..ก็จะอยากได้คำตอบ..

7.ฝึกการค้นหาคำตอบ..เมื่อมีคำถาม ก็ควรไปค้นหาคำตอบจากหนังสือ จากตำรา จากอินเทอร์เน็ต..หรือไปคุยกับคนเฒ่าคนแก่..การค้นหาคำตอบต่อคำถามที่สำคัญจะสนุก และทำให้ได้ความรู้มาก..แต่ถ้าทำทุกวิถีทางแล้ว แต่คำถามยังมรอยู่และมีความสำคัญ..ต้องหาคำตอบต่อไปด้วยการวิจัย..

8.ฝึกการวิจัย...การวิจัยเพื่อหาคำตอบเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้..ทุกระดับ..การวิจัยจะทำให้ค้นพบความรู้ใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดความภูมิใจ...สนุก...และมีประโยชน์มาก...

9.ฝึกเชื่อมโยงบูรณาการ..ให้เห็นความเป็นทั้งหมด..และเห็นตัวเอง..ธรรมชาติของสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยง..เมื่อเรียนรู้อะไรมา..อย่าให้ความรู้นั้นแยกเป็นส่วนๆ..

10.ฝึกการเขียน..เรียบเรียงทางวิชาการถึงกระบวนการเรียนรู้..และความรู้ใหม่ที่ได้มา..เป็นการเรียบเรียงความคิดให้ประณีตขึ้น ทำให้ค้นคว้าหาหลักฐาน ที่มา ที่อ้างอิงของความรู้ให้ถี่ถ้วนแม่นยำขึ้น..เป็นการพัฒนาปัญญาของตัวเองอย่างสำคัญ และเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้อื่นในวงกว้างออกไป...
